

Asia: VN/13551/2019

Valtioneuvoston periaatepäätös Kiertotalouden strategisesta ohjelmasta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen ympäristöopisto SYKLI kiittää mahdollisuudesta lausua kiertotalouden strategisesta ohjelmasta.

Valtioneuvoston periaatepäätös kiertotalouden strategisesta ohjelmasta on mieluisaa luettavaa. Päätöksessä nostetaan esiin konkreettisia ehdotuksia kiertotalouden aseman vahvistamiseksi ja jalkauttamiseksi yhteiskuntaan.

Suuret yhteiskunnalliset muutokset eivät edisty ilman taloudellisia kannusteita, ja onkin hienoa, että veromallien uudistamiseen ollaan ryhtymässä. Kestävä verotus on keskinen toimi kiertotalouden edistämisessä, koska ilman toimivia markkinoita siirtymää ei voida tehdä. Neitseellisten luonnonvarojen käyttö on liian edullista, mikä hidastaa kiertotalousratkaisujen edistymistä.

On myös tärkeää, että julkinen sektori toimii edelläkävijänä kiertotalouden toimintamallien käyttöönotossa. Julkiset hankinnat voisivat olla tärkeä kiertotaloutta edistävä ajuri. Osaamiskeskukset yms. toimet vievät asiaa eteenpäin vain vähän, jos kunnissa ei ole riittävää resurssia, tahtoa ja osaamista hankintojen kilpailutusten kehittämiseen. Kilpailutuksissa pitää selkeästi vaatia kiertotalouden huomioon ottamista konkreettisilla tavoilla. Jotta kiertotaloutta saataisiin kunnissa edistettyä, tulisi kunnissa olla kiertotalouskoordinaattori, johon voisi ottaa yhteyttä esimerkiksi paikalliset yrittäjät matalalla kynnyksellä.

On erittäin hyvä, jos vähähiilisen rakentamisen hankintakriteerit voidaan sisällyttää kaikkiin julkisiin talo- ja infrahankkeisiin. Kriteerien käytön tulee olla velvoittavaa.

Viranomaisyhteistyö on oleellista ja kannatettavaa. Pilotin toteutuksen jälkeen sen onnistuminen pitää arvioida, tulokset julkaista ja toiminta vakiinnuttaa tarvittavien korjaavien toimenpiteiden jälkeen. Paikallisten viranomaisten verkoston säännöllinen toiminta tarvitsee todennäköisesti resursointia. Julkista rahaa kannattaa kohdentaa tällaisten verkostojen toimintaan mieluummin kuin erilaisten hallinnollisten osaamiskeskusten ylläpitoon.

Uusien toimijoiden ja verkostojen perustamisen sijasta kannattaa hyödyntää ja vahvistaa olemassa olevien tahojen osaamista ja toimintaresursseja sekä luoda toimijoille konkreettiset tavoitteet, joiden toteutumista seurataan.

Teollisten symbioosien tarkastelua tulisi laajentaa entisestään. Teollisen tuotannon lisäksi muitakin symbioottisia suhteita voidaan ottaa huomioon, jotta kiertotalouden hyödyt saadaan kokonaisuudessaan käyttöön. FISS-toiminta, jonka tarkoitus on edistää näitä teollisia symbiooseja, on toimintamallina jäänyt päivittämättä tähän päivään. Digitaalinen mallinnus materiaali- ja energiavirtojen osalta voisi mahdollistaa konkreettisten tulosten saavuttamista. Toimiakseen FISS-toiminta vaatii paikallista yhteistyötä ja rahoitusta paikalliselle tasolle valtakunnallisen koordinoinnin sijasta.

Ravinnekierron soisi olevan suuremmassakin roolissa kiertotalouden toteutumisessa. Maa- ja biotaloudessa on suuri potentiaali ravinnekierron toteutumisessa, kuten myös hiilinielujen kasvattamisessa. Myös vesihuollon kehittämällä voidaan edistää ravinnekiertoa ja vesihuollon resilienssiä kasvattamalla voidaan huoltovarmuuden ohella kehittää kiertotalouden toteutumista vesihuollossa. Niin yrityksille kuin julkisille organisaatioille on luotava tahtotila, jonka myötä kiertotalouden menetelmien käyttöönotto ja uudella tavalla toimiminen ovat myönteisiä ja kannattavia vaihtoehtoja.

Sykli lämmöllä kannattaa kiertotalouden ulottamista jokaiselle koulutusasteelle. Aina varhaiskasvatuksesta peruskouluun, toiselle asteelle ja korkeakouluun asti voidaan ottaa kiertotalouden erilaisia näkökulmia osaksi opetussuunnitelmaa ja oppilaitosten käytäntöjä – integroiden, ei päälle liimaten. Erillinen kiertotalouskurssi ei tuo suurempia hyötyjä, vaan on tärkeää saada kiertotalous osaksi ajatusmaailmaa. Opettajien täydennyskoulutus on välttämätöntä. On myös ymmärrettävä jatkuvan oppimisen merkitys kiertotalouden toteutumisessa. Jotta kiertotalouden käytännöt saadaan osaksi yhteiskunnallista kehitystä, on eri alojen ammattilaisten ja työikäisen väestön omaksuttava tiedot ja taidot kiertotalouden toimintamallien käyttöönottoon ja hyödyntämiseen. Vain siten voimme toteuttaa oikeudenmukaisen vihreän siirtymän.

O'Neill Mia
Suomen ympäristöopisto Sykli